10. SINIF 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU VE ÖRNEK SENARYOLAR

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağının önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır.

10. Sınıf Tarih Dersi Konu Soru Dağılım Tablosu

Öğrenme Alanı	Kazanımlar	1. Sınav		
		İl/İlçe Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	
			1. Senaryo	2. Senaryo
YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ	10.1.1. Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başlaması ile Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışı arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.	2	1	1
	10.1.2. Anadolu'ya yapılan Türk göçlerinin sosyokültürel etkilerini analiz eder.	4	1	1
	10.1.3. Anadolu'daki ilk Türk siyasi teşekküllerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerini uzlaşma ve çatışma bağlamında değerlendirir.	4	2	1
	10.1.4. İslam dünyasının korunması bağlamında Türkiye Selçuklu Devleti ve Eyyubi Devleti'nin Haçlılarla yaptıkları mücadelelerin sosyokültürel etkilerini analiz eder.	4		1
	10.1.5. Moğol İstilası'nın Anadolu'da meydana getirdiği siyasi ve sosyal değişimi analiz eder.	3	1	1
BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)	10.2.1. 1302-1453 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.	3		

- İl/İlçe genelinde yapılacak ortak sınavlarda çoktan seçmeli sorular üzerinden, 20 soru göz önünde bulundurularak planlama yapılmıştır.
- Okul genelinde yapılacak sınavlarda açık uçlu sorular sorulacağı göz önünde bulundurularak örnek senaryolar tabloda gösterilmiştir.

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. İl sınıf/alan zümreleri de verilen örnek senaryoları inceleyerek kendileri benzer tablolar hazırlayıp öğretmenlerin kullanımına sunacaklardır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğe benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
4 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 1’deki 1, 2, 3 ve 4. sorular*
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 1’deki 5. soru*

Adı ve Soyadı: **Sınıfı:** **Numarası:**

SENARYO 1

Kazanım: 10.1.1. Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başlaması ile Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışı arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.

1.
- Babaîler Ayaklanması
- Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulması
- Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılması

Malazgirt Savaşı sonrası meydana gelen yukarıdaki siyasi gelişmeleri kronolojik olarak sıralayınız.

I. ....

II. ....

III. ....

Kazanım: 10.1.2. Anadolu'ya yapılan Türk göçlerinin sosyokültürel etkilerini analiz eder.

b) Türkiye isminin doğuşu açıklanır. Öğrencilerin, Anadolu'nun Türkiye olarak adlandırılmasının nedenleri ile ilgili çıkarımda bulunmaları sağlanır.

2. Anadolu, tarih boyunca birçok isimle anılmıştır. Nitekim XI. yüzyıla kadar Latin ve Arap kaynaklarında Anadolu'ya "Romania" (Romalıların ülkesi) deniyordu. Ancak XI. yüzyıldan itibaren Türklerin Anadolu'yu yurt edinmeye başlamaları, daha sonra Türkiye Selçukluları Dönemi'nde önce Haçlıların bozguna uğratılması, son olarak da 1176 Miryokefalon Savaşı'nın kazanılması Anadolu'ya Türklerin yurdu anlamına gelen "Turchia" veya "Turkiya" denmesini sağladı.

Buna göre Anadolu'nun Türkiye olarak adlandırılmasının sebebi nedir? Açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 10.1.3. Anadolu'daki ilk Türk siyasi teşekküllerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerini uzlaşma ve çatışma bağlamında değerlendirir.

c) Türkiye Selçuklu Devleti'nin Bizans ile mücadeleleri çerçevesinde Miryokefalon Muharebesi'ne değinilir.

3. Türkiye Selçuklu Devleti ve Bizans Devleti arasında yaşanan Miryokefalon Savaşı'nın sonuçlarından birini yazınız.

Kazanım: 10.1.3. Anadolu'daki ilk Türk siyasi teşekküllerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerini uzlaşma ve çatışma bağlamında değerlendirir.

a) Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerine değinilerek öğrencilerin, bu beyliklerin Anadolu'nun Türkleşmesindeki etkisini yorumlamaları sağlanır.

4. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden biri olan Danişmentliler, hâkim oldukları bölgelerde birçok mimari eser yapmışlardır. Bunlardan bazıları Kayseri'de Ulu Cami, Sivas'ta Çifte Minareli Medrese, Tokat'ta Yağıbasan Medresesi, Amasya'da Halifet Gazi Kümbeti'dir. Danişmentliler hâkimiyetleri altına aldıkları gayrimüslim halkın inançlarına ve ibadethanelerine dokunmayarak adaletli bir yönetim ortaya koymuşlardır. Ayrıca Anadolu'da Türkçe eser yazma geleneği ilk olarak Danişmend ilinde ve Danişmendoğulları'nın yarattığı fikrî ve kültürel ortamda başlamıştır.

Bu bilgilerden hareketle Danişmentlilerin uyguladığı politikanın amaçlarından birini yazınız.

SENARYO 1

Kazanım: 10.1.5. Moğol İstilası'nın Anadolu'da meydana getirdiği siyasi ve sosyal değişimi analiz eder.

Babailer İsyanı'na Moğol İstilası'nın önünü açması bağlamında değinilerek Kösedağ Muharebesi'nden sonra Anadolu'da İkinci Beylikler Dönemi'nin ortaya çıkması kısaca açıklanır.

5. 1243 Kösedağ Savaşı sonucunda Türkiye Selçuklularının merkezî otoritesi zayıflamış ve Anadolu'nun Moğol istilasından uzak kesimlerinde birçok Türk beyliği kurulmuştur.

Bu durumun Anadolu'nun siyasi yapısı üzerindeki sonuçlarından birini açıklayınız.

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	**Ölçülen Bilişsel Düzey**
3 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 2'deki 1, 3 ve 4. sorular*
2 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular *Senaryo 2'deki 2 ve 5. sorular*

Adı ve Soyadı: Sınıfı: Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 10.1.1. Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başlaması ile Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışı arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.

1.
- Babaîler Ayaklanması
- Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulması
- Miryokefalon Muharebesi
- Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılması

Malazgirt Savaşı sonrası meydana gelen yukarıdaki siyasi gelişmeleri kronolojik olarak sıralayınız.

I. ....

II. ....

III. ....

IV. ....

Kazanım: 10.1.5. Moğol İstilası'nın Anadolu'da meydana getirdiği siyasi ve sosyal değişimi analiz eder.

Babailer İsyanı'na Moğol İstilası'nın önünü açması bağlamında değinilerek Kösedağ Muharebesi'nden sonra Anadolu'da İkinci Beylikler Dönemi'nin ortaya çıkması kısaca açıklanır.

2. 1243 Kösedağ Savaşı sonucunda Türkiye Selçuklularının merkezî otoritesi zayıflamış ve Anadolu'nun Moğol istilasından uzak kesimlerinde birçok Türk beyliği kurulmuştur.

Bu durumun Anadolu'nun siyasi yapısı üzerindeki sonuçlarından ikisini açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 10.1.3. Anadolu'daki ilk Türk siyasi teşekküllerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerini uzlaşma ve çatışma bağlamında değerlendirir.

a) Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerine değinilerek öğrencilerin, bu beyliklerin Anadolu'nun Türkleşmesindeki etkisini yorumlamaları sağlanır.

3. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden biri olan Danişmentliler, hâkim oldukları bölgelerde birçok mimari eser yapmışlardır. Bunlardan bazıları Kayseri'de Ulu Cami, Sivas'ta Çifte Minareli Medrese, Tokat'ta Yağıbasan Medresesi, Amasya'da Halifet Gazi Kümbeti'dir. Danişmentliler hâkimiyetleri altına aldıkları gayrimüslim halkın inançlarına ve ibadethanelerine dokunmayarak adaletli bir yönetim ortaya koymuşlardır. Ayrıca Anadolu'da Türkçe eser yazma geleneği ilk olarak Danişmend ilinde ve Danişmendoğulları'nın yarattığı fikrî ve kültürel ortamda başlamıştır.

Bu bilgilerden hareketle Danişmentlilerin uyguladığı politikanın amaçlarından ikisini yazınız.

Kazanım: 10.1.2. Anadolu'ya yapılan Türk göçlerinin sosyokültürel etkilerini analiz eder.

a) Oğuz göçleri sırasında Türklerin Anadolu'da yerleşmesini kolaylaştıran nedenler kısaca açıklanır.

4. X. yüzyılda Anadolu'nun Bizans tarafında kalan bölgelerinde feodal toprak düzeni sebebiyle yerli halk hem fakirleşmiş hem de bazı bölgelerden göç etmek zorunda kalmıştı. XI. yüzyıldan itibaren büyük toprak sahipleri çoğalmış küçük toprak sahipleriyse ya ortadan kalkmış ya da fakirleşmişti. Bununla birlikte Hristiyanlığın Ortodoks mezhebine mensup Bizans İmparatorluğu, farklı din ve mezheplere mensup toplulukları Ortodokslaştırmak ve Rumlaştırmak niyetiyle sürekli baskı politikası uyguluyordu. Bu baskılar; Anadolu'daki Ermenileri, Süryanileri ve diğer Hristiyan mezheplerin mensuplarını Bizans'a düşman etmişti.

Buna göre Bizans'ın uyguladığı politikaların Anadolu'nun Türkleşmesini nasıl etkilediğini açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 10.1.4. İslam dünyasının korunması bağlamında Türkiye Selçuklu Devleti ve Eyyubi Devleti'nin Haçlılarla yaptıkları mücadelelerin sosyokültürel etkilerini analiz eder.

c) Öğrencilerin, Haçlı Seferleri'nin Avrupa'daki siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan dönüştürücü etkisini analiz etmeleri sağlanır.

5. Haçlı Seferlerinin Avrupa'daki siyasi yapıya etkilerinden birini açıklayınız.